

MAŁOPOLSKI KONKURS GEOGRAFICZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2025/2026

ETAP SZKOLNY

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 9.00

CZAS PRACY: 100 minut

WYPEŁNIA UCZEŃ (**DRUKOWANYMI LITERAMI**)

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....
IMIĘ I NAZWISKO UCZNIA

.....
KLASA

.....
NAZWA SZKOŁY I MIEJSCOWOŚĆ

Instrukcja dla ucznia

1. Na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi w wyznaczonych miejscach wpisz swoje dane.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych **14 stronach** są wydrukowane **23 zadania**.
3. Za prawidłowe rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać maksymalnie **60 punktów**.
4. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
5. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
6. Czytaj uważnie wszystkie zadania i wykonuj je zgodnie z poleceniami.
7. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem.
8. Nie używaj korektora ani jakichkolwiek zmazywanych przyborów piśmienniczych. Zadanie, w którym ich użyjesz nie będzie oceniane.
9. W arkuszu znajdują się **zadania jednokrotnego wyboru oraz zadania wielokrotnego wyboru**. Odpowiedzi przenieś na kartę odpowiedzi, zamalowując odpowiednie litery.
10. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl znakiem "x" i zaznacz inną odpowiedź.
11. **Oceniane będą wyłącznie rozwiązania zaznaczone na karcie odpowiedzi.**
12. Na 10 minut przed upływem czasu przeznaczanego na rozwiązywanie zadań zostaniesz poinformowany o zbliżającym się czasie zakończenia konkursu.
13. Podczas konkursu nie możesz korzystać z urządzeń mobilnych.
14. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **100 minut**.

Powodzenia!

Zadanie 1. (0-2 pkt.)

Które kontynenty (bez wysp) leżą **w całości** na półkuli północnej?

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej dwie odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż dwie - otrzymasz 0 pkt.

- A. Ameryka Północna
- B. Azja
- C. Antarktyda
- D. Afryka
- E. Europa

Zadanie 2. (0-4 pkt.)

Które kontynenty (bez wysp) leżą **w całości** na obu półkulach: wschodniej i zachodniej?

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej cztery odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż cztery - otrzymasz 0 pkt.

- A. Europa
- B. Azja
- C. Afryka
- D. Antarktyda
- E. Ameryka Północna
- F. Australia

Zadanie 3. (0-1 pkt.)

Który kontynent leży **w całości** na półkulach: południowej, zachodniej i wschodniej?

- A. Afryka
- B. Ameryka Południowa
- C. Australia
- D. Antarktyda

Zadanie 4.

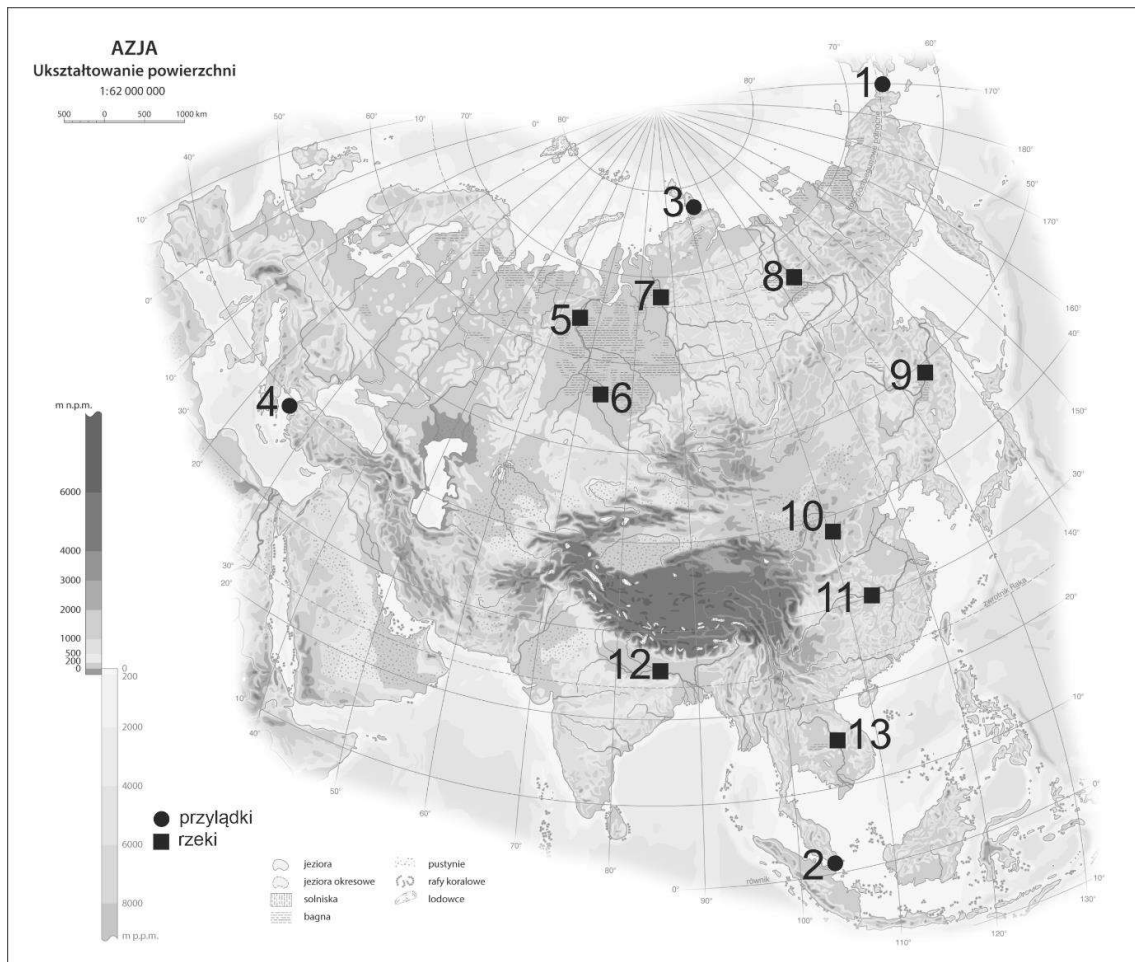
Na mapie Azji kołami oznaczono skrajne przylądki tego kontynentu, a kwadratami wybrane rzeki. Wykonaj zadania 4.1., 4.2. i 4.3.

Zad. 4.1. (0-1 pkt.)

W którym zestawieniu prawidłowo przyporządkowano skrajne punkty Azji do ich numeracji na mapie?

Odpowiedź	Przylądek Baba	Przylądek Czeluskin	Przylądek Dieżniowa	Przylądek Piai
	39°29'N 26°04'E	77°43'N 104°18'E	66°05'N 169°40'W	1°16'N 103°31'E
Oznaczenia na mapie				
A	1	2	3	4
B	4	3	1	2
C	3	4	2	1
D	2	1	4	3

Dalszy ciąg zadania na następnej stronie.

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 8, edycja 2024-2026. Wyd. Nowa Era, Warszawa, str. 7.

Zad. 4.2. (0-6 pkt.)

Na podstawie współrzędnych geograficznych zawartych w tabeli w zadaniu 4.1. wskaż prawidłowo obliczoną rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Azji:

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej dwie odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż dwie - otrzymasz 0 pkt.

- A. $143^{\circ}36'$
- B. $164^{\circ}16'$
- C. $64^{\circ}46'$
- D. $76^{\circ}27'$
- E. $117^{\circ}12'$

Zad. 4.3. (0-6 pkt.)

Na mapie Azji ponumerowano od 5-13 wybrane, najdłuższe rzeki, a w poniższej tabeli podano ich długości. W których zestawieniach uszeregowano numery rzek rosnąco lub malejąco, biorąc pod uwagę ich długość?

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej trzy odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż trzy - otrzymasz 0 pkt.

Nazwa rzeki	Długość (km) wg. Encyklopedii PWN
Amur	2 824
Ganges	2 510
Huang He	5 464
Irtysz	4 248
Jangcy	6 380
Jenisej	3 487
Lena	4 400
Mekong	4 500
Ob	4 338 (długość liczona od źródeł rzeki Katuń)

- A. 11, 10, 5, 8
- B. 8, 5, 7, 9, 12,
- C. 11, 10, 13, 9, 7
- D. 13, 8, 5, 9, 12
- E. 12, 7, 6, 5, 13

Zadanie 5. (0-2 pkt.)

W których zestawieniach wymienione kontynenty uszeregowano malejąco pod względem ich powierzchni?

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej dwie odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż dwie - otrzymasz 0 pkt.

- A. Ameryka Południowa, Ameryka Północna, Europa, Australia
- B. Azja, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Europa, Antarktyda
- C. Afryka, Ameryka Południowa, Antarktyda, Europa, Australia
- D. Azja, Afryka, Europa, Ameryka Południowa, Australia
- E. Afryka, Ameryka Południowa, Antarktyda, Europa

Zadanie 6. (0-1 pkt.)

Kotlina Turfańska jest:

- A. Największą pod względem powierzchni kotliną na Ziemi
- B. Najgłębszą depresją na Ziemi, której dno leży na głębokości 154 m n.p.m.
- C. Jedną z najgłębszych depresji na Ziemi, której dno leży na głębokości 154 m p.p.m.
- D. Położona we wschodniej części Chin

Zadanie 7. (0-1 pkt.)

Półwysep Arabski jest:

- A. Największym półwyspem Azji, ale nie największym na Ziemi
- B. Największym półwyspem na Ziemi
- C. Jest drugim pod względem wielkości półwyspem na Ziemi
- D. Jest mniejszy od Półwyspu Indyjskiego i Półwyspu Indochińskiego

Zadanie 8. (0-3 pkt.)

Archipelag Malajski jest:

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej trzy odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż trzy - otrzymasz 0 pkt.

- A. Jest największym na Ziemi archipelagiem, który tworzy około 10 tysięcy wysp
- B. Jest największym na Ziemi archipelagiem, który tworzy około 17 tysięcy wysp
- C. Jest archipelagiem, w którym największymi wyspami są Bali i Timor
- D. Jest archipelagiem, w którym do największych wysp należą: Jawa, Borneo i Sumatra
- E. Jest archipelagiem, którego wyspy mają łączną powierzchnię ok. 2 mln km²
- F. Jest archipelagiem, na obszarze, którego największym państwem jest Indonezja położona na ok. 17 tys. wysp

Zadanie 9. (0-1 pkt.)

Który z wymienionych obszarów nazywany jest dachem świata?

- A. Hindukusz
- B. Wyżyna Tybetańska
- C. Ałtaj
- D. Tienszan
- E. Wyżyna Abisyńska

Zadanie 10. (0-1 pkt.)

Największą deltę śródlądową na Ziemi tworzy rzeka:

- A. Okawango
- B. Mekong
- C. Ganges
- D. Huang He
- E. Lena

Zadanie 11. (0-1 pkt.)

W XIX w. jednym z badaczy wnętrza Afryki był:

- A. Marco Polo
- B. James Cook
- C. David Livingston
- D. Ferdynand Magellan

Zadanie 12. (0-1 pkt.)

Wenecki kupiec Marco Polo podróżował w latach 1271-1295 przez:

- A. Australię
- B. Afrykę
- C. Amerykę Południową
- D. Azję
- E. Amerykę Północną

Zadanie 13. (0-1 pkt.)

Pierwszą podróżą dookoła świata była wyprawa:

- A. Jamesa Cooka
- B. Vasco da Gama
- C. Ferdynanda Magellana
- D. Krzysztofa Kolumba

Zadanie 14. (0-1 pkt.)

Najwyższy szczyt na Ziemi – Mount Everest został zdobyty:

- A. W latach 50. XIX w.
- B. W latach 50. XX w.
- C. W latach 90. XIX w.
- D. W latach 40. XX w.
- E. W latach 20. XX w.

Zadanie 15. (0-1 pkt.)

Marek Kamiński w 1995 r. zdobył:

- A. Obydwa bieguny Ziemi – północny i południowy
- B. Tylko północny biegun Ziemi
- C. Tylko południowy biegun Ziemi
- D. Nie zdobył żadnego bieguna

Zadanie 16. (0-3 pkt)

Wskaż pasma górskie sfałdowane i wypiętrzone w orogenezie alpejskiej?

Uwaga.

Możesz wybrać najwyżej trzy odpowiedzi. Jeśli wybierzesz ich więcej niż trzy - otrzymasz 0 pkt.

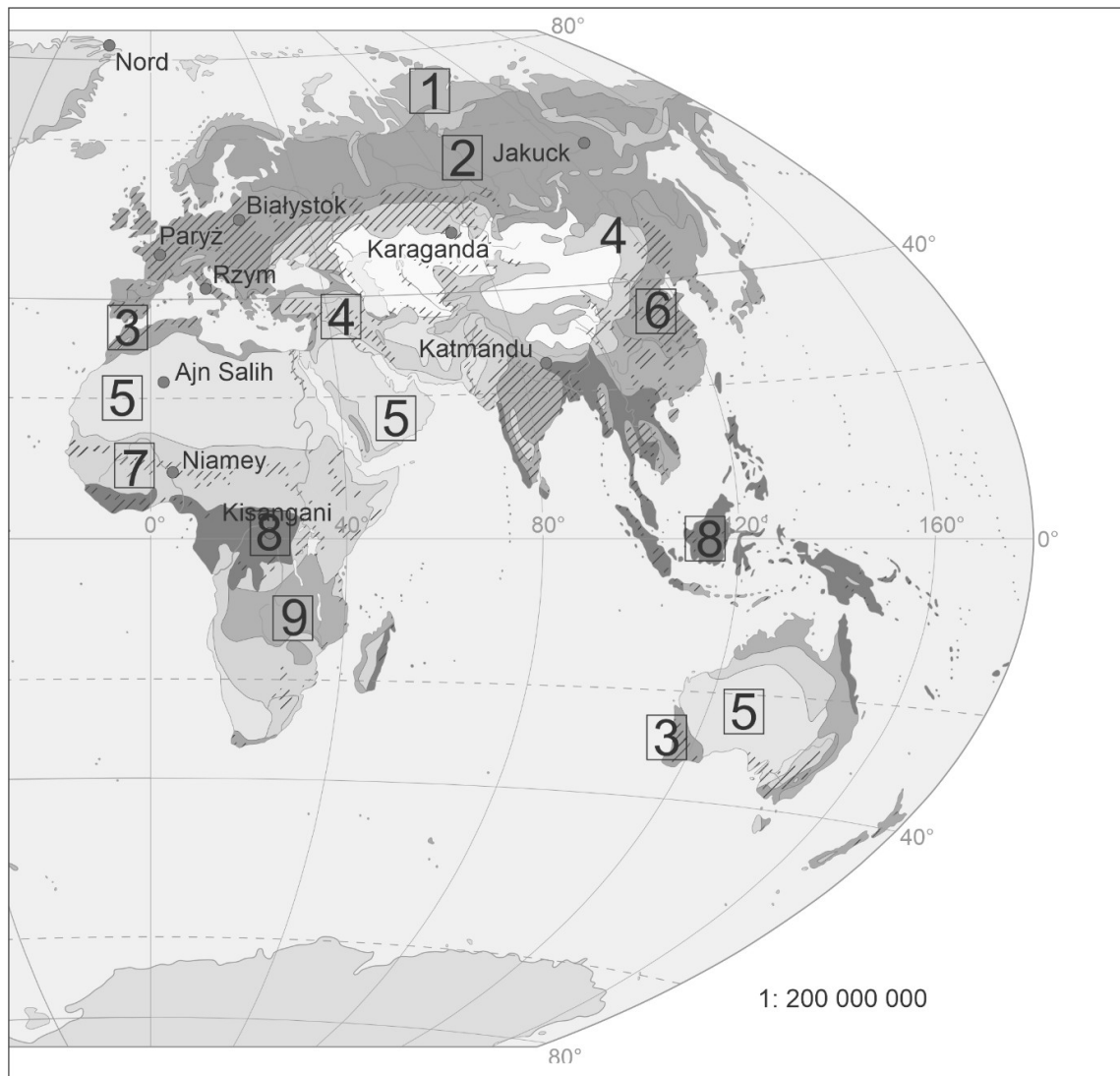
- A. Sajany
- B. Kaukaz
- C. Góry Czerskiego
- D. Tienszan
- E. Góry Wierchojańskie

Zadanie 17. (0-3 pkt.)

Na mapie oznaczono numerami 1-9 strefy krajobrazowe w Azji, Afryce oraz Australii i Oceanii. Wskaż prawidłowe przyporządkowanie (A, B, C, D lub E) numerów na mapie do cech stref krajobrazowych wymienionych kontynentów.

strefy krajobrazowe ponumerowane na mapie:

tundra, tajga, roślinność śródziemnomorska, stepy, pustynie, lasy liściaste i mieszane, sawanny, wilgotne lasy równikowe, lasy podrównikowe.

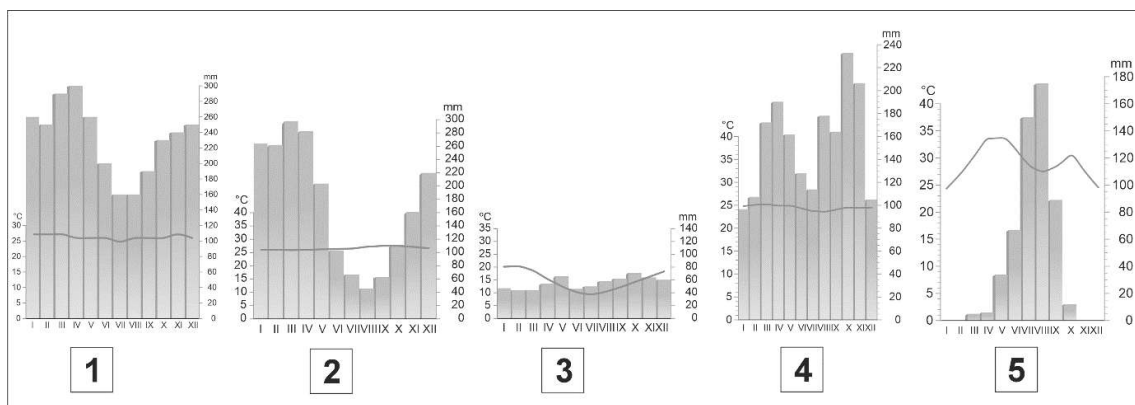
Opracowano na podstawie Planeta Nowa 5, edycja 2024-2026. Wyd. Nowa Era, Warszawa, str. 110.

Dalsza część zadania na następnej stronie

A	B	C	D	E	Charakterystyka stref krajobrazowych
Numery na mapie					Opracowano na podstawie: Szlajfer F., Zaniewicz Z., Rachwał T., Malarz R., Planeta Nowa 5 neon. Podręcznik do geografii dla klasy piątej szkoły podstawowej. Edycja 2024-2026. Wydawnictwo No-wa Era, Warszawa. Lechowicz A., Stankiewicz P., Lechowicz M. Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa 5. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa (wydanie obowiązujące w roku szkolnym 2025/2026).
1	6	8	2	1	W krajobrazie dominują lasy iglaste (jodły, świerki, sosny, modrzewie). Las ma zazwyczaj trzy warstwy: korony drzew, runo leśne i ściółkę. Ponieważ na pewnej głębokości grunt jest stale zamrożony wsiąkanie wody jest utrudnione. Z tego powodu tworzą się rozlewiska i bagna. Runo leśne jest ubogie. Tworzą je m.in. wrzosa, żurawina, borówka, paprocie, mchy i grzyby.
9	8	2	8	9	Las wilgotny, w którym roślinność tworzy kilka warstw. W warstwie najniższej, gdzie panuje półmrok rosną małe drzewa i ciepłolubna helikonia. W wyższej warstwie (5-20 m) pomiędzy pniami wysokich drzew i gałęziami pojawiają się niższe drzewa np. kakaowce. Na wysokości 30-40 m. zwartą warstwę tworzą korony drzew. Pnie i gałęzie porastają storczyki. W warstwie najwyższej znajdują się korony drzew o wysokości 50-70 m.
4	5	4	5	6	Obszary pozbawione zwartej szaty roślinnej. Sporadycznie spotyka się kępy roślinności odpornej na wieloletnią suszę np. kaktusy, opuncje. Bujna roślinność występuje w oazach. Na pustyniach piaszczystych występują wydmy, na żwirowych dominują równiny, a pustyniach skalistych spotyka się grzyby skalne. Pustynie afrykańskie przemierzają wielbłądy. Osobliwością pustyni Namib jest welwiczja – roślina, która może żyć nawet kilkaset lat.
2	7	5	1	4	Otwarta bezdrzewna przestrzeń porośnięta karłowatą roślinnością – krzewinkami (m.in. brzoza karłowata, wierzba polarna), trawami (np. turzycami porastającymi obszary podmokłe) oraz porostami – odpornymi na niekorzystne warunki atmosferyczne.
3	4	6	4	5	W krajobrazie dominują rozległe obszary trawiaste (np. ostnice) oraz inne niskie rośliny. Rozwój roślinności następuje wiosną i na początku lata. Potem nadziemne części usychają na czas największych letnich upałów i zimowych mrozów. Charakterystycznymi zwierzętami są: suhaki, bobaki, susły, chomiki, kojoty i wilki. Drapieżnym ptakiem jest raróg.
6	1	1	6	2	Na obszarach bardziej wilgotnych (bliżej mórz i oceanów) dominują lasy liściaste. W głębi kontynentów pojawia się więcej drzew iglastych, a lasy liściaste zamieniają się w lasy mieszane iglasto-liściaste
8	2	7	3	3	W krajobrazie dominują wiecznie zielone, gęste zarośla krzewiaste (makia), niskie drzewa (np. cyprysy, dęby korkowe, sosny, pinie i cedry). Charakterystycznym elementem krajobrazu są rozległe sady drzew oliwnych i cytrusowych oraz winnice.
5	3	3	7	7	W tej strefie wyraźnie zaznaczają się dwie pory roku – deszczowa oraz sucha. W krajobrazie sawanny występują trawy oraz nieliczne drzewa, głównie akacje i baobaby. Na obszarach trawiastych bytują stada antylopy, zebr, słoni i żyraf. Spośród innych zwierząt charakterystyczne są lwy, lamparty, sępy i szakale. Spotyka się też kopce termitów.
7	8	9	9	8	Las podrównikowy. Występują dwie pory roku. Lasy są niższe od lasów równinowych. Korony drzew są rozłożyste. W porze suchej część drzew zrzuca liście. Drzewostan nie jest gęsty. W runie dominują trawy.

Zadanie 18. (0-2 pkt.)

Niektóre spośród poniższych klimatogramów **nie** uwidaczniają charakterystycznych cech klimatu równikowego wilgotnego. W którym zestawieniu znajdują się **wyłącznie** te klimatogramy?

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 8, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2019, oraz Planeta Nowa 8 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024.

- A. Klimatogramy 1, 4
- B. Klimatogramy 3, 5
- C. Klimatogramy 2, 3
- D. Klimatogramy 4, 2
- E. Klimatogramy 1, 5

Zadanie 19. (0-3 pkt.)

Wskaż zestawienie A, B, C lub D, w którym poprawnie przyporządkowano wszystkie nazwy materiału piroklastycznego (1-8) do ich opisów w tabeli.

Materiał piroklastyczny:

1- bloki i bomby wulkaniczne, 2 – lapille (małe kamyki), 3 – piaski wulkaniczne, 4 – popiół wulkaniczny, 5 – pumeks, 6 – pył wulkaniczny, 7 – scoria (żużel), 8 – szlaka

A	B	C	D	Charakterystyka materiału piroklastycznego
Nr materiału piroklastycznego				na podstawie: T. Karasiewicz. Wulkany i wulkanizm. Geografia w Szkole, Wydanie Specjalne, 2/2021, s. 11.
4	4	6	2	najdrobniejszy materiał piroklastyczny o średnicy fragmentów poniżej 2 mm
5	7	7	6	fragmenty porowatej lawy wielkości orzecha włoskiego krzepnącej w powietrzu
8	1	1	8	bryły lawy zastygłe w powietrzu o wadze nawet 30 t lub o wielkości ludzkiej głowy
3	3	2	5	materiał drobnookruchowy
8	8	1	4	fragmenty pęcherzykowatej lawy o średnicy ok. 10 cm
6	6	5	3	drobniejsze frakcje popiołu wulkanicznego o średnicy ziaren poniżej 0,05 mm; może długo (czasami przez szereg lat) utrzymywać się w atmosferze
7	2	2	6	kawałki lawy o wielkości grochu lub orzecha (średnica 2-64 mm)
2	5	8	1	zastygłe w powietrzu fragmenty gorącej, spienionej lawy, bogatej w gazy

Zadanie 20. (0-2 pkt.)

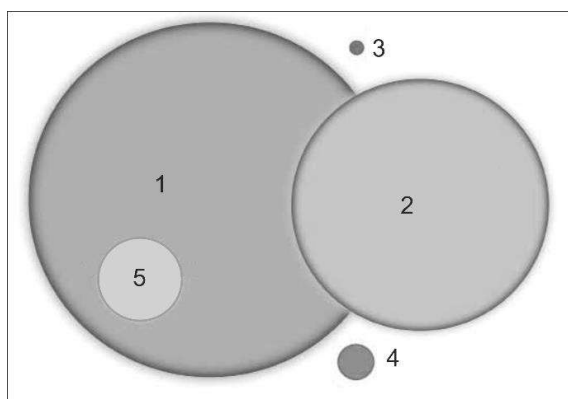
Jaki kształt mają stożki wulkaniczne Santorini, Yellowstone, Crater Lake:

- A. Wulkanu typu Somma
- B. Wulkanu tarczowego
- C. Wulkanu złożonego
- D. Kaldery zapadliskowej

Zadanie 21. (0-2 pkt.)

Na rysunku przedstawiono objętość materiału wulkanicznego podczas dwóch supererupcji oraz trzech dużych erupcji pięciu wulkanów, których nazwy znajdują się w tabeli.

W którym zestawieniu (A, B, C lub D) prawidłowo przyporządkowano nazwy wszystkich wulkanów do numerów na rysunku.

A	B	C	D	Nazwa wulkanu
Nr na rysunku				
4	3	3	1	Eyjafjallajökull (Islandia 2010 r.)
5	4	5	3	Tambora (Indonezja 1815 r.)
1	2	1	4	Toba (Indonezja 73 tys. lat temu),
4	5	4	5	Wezuwiusz (Włochy 79 r.)
3	1	2	2	Yellowstone (USA 640 tys. lat temu)

Opracowano na podstawie:

P. Wolniewicz, Prawda o superwulkanach. Geografia, w Szkole, Wydanie Specjalne 2/2021 s. 38

Zadanie 22.

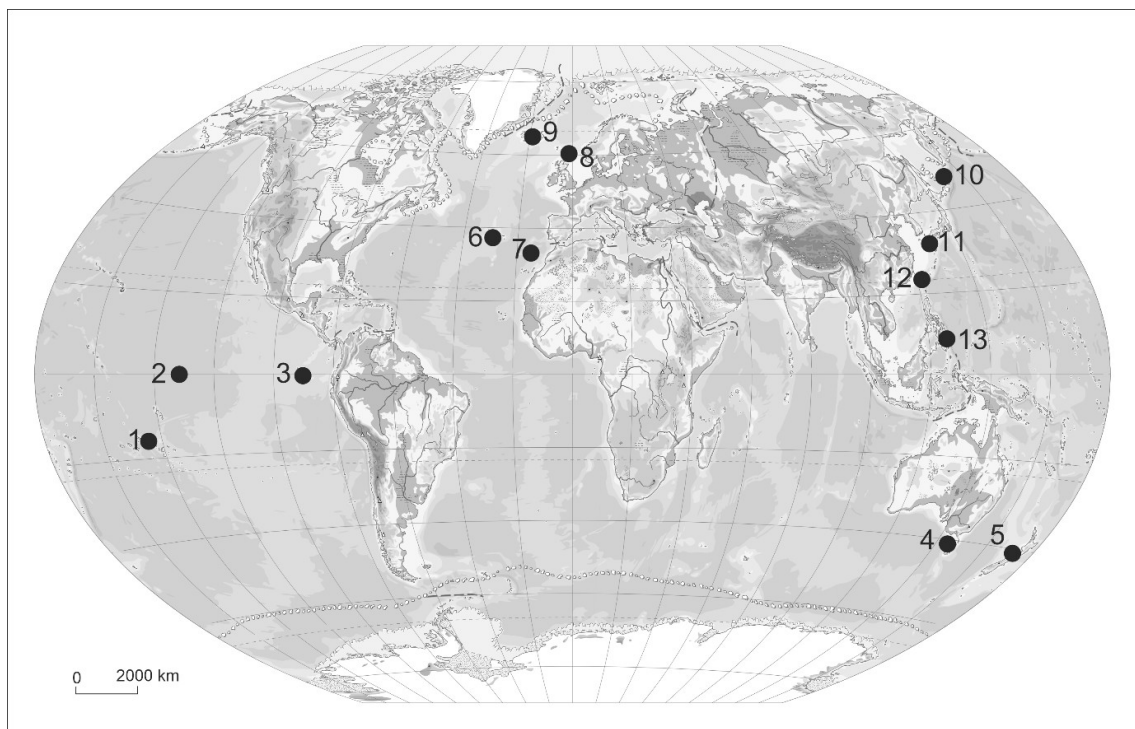
Oceń prawdziwość zdań w zadaniach 22.1., 22.2. i 22.3. Jeśli zdanie jest prawdziwe wybierz odpowiedź A. Jeśli zdanie jest fałszywe wybierz odpowiedź B.

Zadanie	Prawda	Fałsz	Opracowano na podstawie: G. Karwasz, J. Chojnacka, Wewnętrzny ogień, czyli o tektonice płyt Ziemi. Geografia w Szkole, Wydanie Specjalne, 2/2021.
22.1. (0-1 pkt.)	A	B	Temperatura w wnętrzu Ziemi wzrasta wraz z głębokością. Stopień geotermiczny wynosi 110-140 m w Johannesburgu oraz ok. 30 m w Toruniu
22.2. (0-1 pkt.)	A	B	Są co najmniej dwie przyczyny, że Ziemia jest gorąca wewnątrz (przypuszczalna temperatura w jej środku wynosi ok. 5000°C). Po pierwsze Ziemia nie zdążyła wystygnać od jej uformowania, po drugie wewnątrz Ziemi cały czas zachodzą rozpady pierwiastków promieniotwórczych, które wytwarzają duże ilości energii cieplnej.
22.3. (0-1 pkt.)	A	B	Występujące we wnętrzu Ziemi prądy konwencyjne powodują, że płyty litosfery są w nieustannym ruchu. Himalaje są przykładem gór, które powstały w wyniku „oderwania” fragmentu prakontynentu Gondwany (obecnie to Półwysep Indyjski) od kontynentu azjatyckiego (płyty euroazjatyckiej).

Zadanie 23.

Na mapie ponumerowano wybrane wyspy (1-13). Rozwiąż zadania 23.1., 23.2, 23.3. i 23.4., rozpoznając wyspę na podstawie opisu krajobrazu oraz wybierz odpowiedź (A, B, C, D lub E) zawierającą prawidłowe przyporządkowanie numeru wyspy na mapie do opisu krajobrazu tej wyspy.

Opisy krajobrazu wysp opracowano na podstawie wskazanej w rozszerzeniu etapu szkolnego MKG „Krajobrazy wyspiarskie”.

Opracowano na podstawie Planeta Nowa 5 neon, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2024, Ukształtowanie powierzchni Ziemi.

Zad. 23.1. (0-2 pkt.)

W surowym krajobrazie tych wysp wyróżniają się klify (np. na Hoy) oraz piaskowcowe ostańce (np. Old Man). Cechę tę podkreśla brak lasów oraz rozległe wrzosowiska, łąki i mokradła.

A	B	C	D	E
10	11	9	8	4

Zad. 23.2. (0-2 pkt.)

Osobliwością krajobrazu tej wyspy są Czekoladowe Wzgórza otoczone zielenią. W pejzażu dominują palmy kokosowe oraz pola ryżowe. Niewiele jest pierwotnych lasów, które przetrwały na stromych wapiennych stokach niskich gór w południowej części wyspy. Ciekawostką jest mahoniowy las w Parku Narodowym Rajah Sikatuna.

A	B	C	D	E
1	11	12	7	13

Dalszy ciąg zadania na następnej stronie

Zad. 23.3. (0-2 pkt.)

Cechą wyróżniającą wyspiarski krajobraz jest lesistość. Aż 64% powierzchni pokrywają lasy. Środkowa część wyspy jest górzysta. Najwyższy szczyt Yu Shan wznosi się na wysokość aż 3952 m n.p.m. Wyspa leży w pobliżu styku płyt euroazjatyckiej z filipińską przez co nawiedzana jest przez silne trzęsienia ziemi (np. 21 września 1999 r.)

A	B	C	D	E
11	12	7	3	5

Zad. 23.4. (0-2 pkt.)

Archipelag położony jest w strefie aktywnej sejsmicznie. Tworzą go wyspy wulkaniczne. Urozmaicony krajobraz sprzyja uprawianiu turystyki pieszej, wspinaczkowej oraz nurkowaniu. Krajobraz wyspy Terceira wyróżnia wybrzeże klifowe oraz Algar do Carvao – stożek wulkaniczny o wysokości ok. 550 m n.p.m. Osobliwym pomnikiem przyrody jest komin wulkaniczny o głębokości 90 m. Formy naciekowe w tym kominie (stalaktyty i stalagmity) osiągają długość ok. 1 metra, a ich średnica wynosi 40-50 cm. Wyspa Pico jest częścią wygasłego wulkanu wznosząca się 2351 m ponad poziom morza. W krajobrazie wyróżniają się winnice wpisane w 2004 r. na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

A	B	C	D	E
6	5	3	4	2

Brudnopis

Zapisy w brudnopisie **nie są oceniane**.